

5. september 2011

FOLKETINGETS
OMBUDSMAND

Inspektion af Nationalmuseet den 2. oktober 2009

OPFØLGNING

J.nr. 2009-2979-160/PK3

Indholdsfortegnelse

Ad 4.1. Ydre adgangsforhold, herunder handicapparkering	3
Ad 4.4. Elevatorer.....	4
Ad 4.5. Trapper	5
Ad 4.6. Lifter	5
Ad 4.7. Døre og dørtrin	6
Ad 4.8. Handicaptoulet	9
Ad 4.11. Festsal	10
Ad 4.12. Biograf.....	11
Ad 4.13. Øvrige forhold	11
Opfølgning	13
Underretning	13

Den 11. februar 2010 afgav jeg en endelig rapport om min inspektion den 2. oktober 2009 af Nationalmuseet. I rapporten bad jeg om oplysninger mv. om nærmere angivne forhold.

Jeg har herefter modtaget Nationalmuseets breve af 29. april 2010 og 31. januar 2011 stilet til Kulturministeriet. Jeg har endvidere modtaget Kulturministeriets breve af 14. juli 2010 og 18. maj 2011 til mig (sidstnævnte med bilag). At der ad to omgange er indgået materiale i grundlaget for denne opfølgingsrapport, skyldes at Kulturministeriet i brevet af 14. juli 2010 meddelte mig følgende:

”(...) Ministeriet finder det (...) positivt, at museet i forhold til de fleste af de bemærkede punkter allerede aktivt har ændret på forholdene. Ministeriet er dog af den opfattelse, at der er behov for at følge op på de punkter, hvor museet stadig overvejer og undersøger mulighederne. På baggrund af dette har ministeriet, som med Statens Museum for Kunst, ligeledes anmodet Nationalmuseet om inden udgangen af januar 2011, at fremsende en kort status over de konkrete planlagte initiativer og overvejelser, der fremgår af tilbagemeldingen.

...”

Jeg svarede den 28. juli 2010 Kulturministeriet (med kopi til Nationalmuseet) at jeg havde noteret mig museets og ministeriets reaktion på rapporten, og at jeg afventede modtagelse af den nævnte status inden udgangen af januar måned 2011.

Kulturministeriet har i brevet af 18. maj 2011 ikke forholdt sig til de enkelte konkrete forhold, men har, som det fremgår af citatet nedenfor, anført nogle mere generelle bemærkninger til status:

”Kulturministeriet finder det positivt, at Nationalmuseet allerede har løst eller planlægger at løse de fleste af opgaverne i 2011. I forhold til de opgaver, hvor Nationalmuseet har anført, at de ikke ændrer på forholdene p.t., er det Kulturministeriets opfattelse, at Nationalmuseet har nogle velbegrundede argumenter for, hvorfor opgaven ikke kan løses på nuværende tidspunkt. For dog at sikre et fortsat

fokus på området, vil Kulturministeriet anmode Nationalmuseet om at fremsende en årlig rapport om tiltag vedrørende handicaptilgængelighed på museet.”

Jeg har på den baggrund valgt kun at medtage Kulturministeriets tilbagemelding i de (få) tilfælde hvor jeg har ment at der var anledning til (direkte) at inddrage ministeriet.

Jeg skal herefter meddele følgende:

Ad 4.1. Ydre adgangsforhold, herunder handicapparkering

Jeg anførte i rapporten at jeg på baggrund af drøftelserne under inspektionen ikke var sikker på at to handicapparkeringspladser på Ny Vestergade dækker efterspørgslen; også – og navnlig – når kvaliteten af de eksisterende parkeringspladser blev taget i betragtning.

Jeg anførte videre at jeg da også havde forstået på Nationalmuseets repræsentanter at museet i lyset af de forhold der var kommet frem under inspektionen, ville overveje at foranledige at der blev etableret et mindre antal yderligere pladser på Ny Vestergade som supplement til de eksisterende. Og jeg bad museet om at underrette mig om resultatet af disse overvejelser.

Nationalmuseet har til det anførte om kvaliteten af de eksisterende handicapparkeringspladser oplyst at de to eksisterende pladser er flyttet en anelse (således at udstigning til højre ikke længere besværliggøres af lygtepælen på fortovet). Nationalmuseet har endvidere oplyst at Københavns Kommune har etableret to nye pladser på den modsatte side af Ny Vestergade, men dog stadigvæk inden for den anbefalede maksimumsafstand på 30 m fra museets indgang.

Nationalmuseet har oplyst at de to nye pladser måler 2 x 6 m, at bredden ikke er optimal, men at kommunen har vurderet at pladsforholdene i gaden ikke tillader en større bredde.

Nationalmuseet har endelig oplyst at alle fire pladser er forsynet med et piktogram for handicapparkering.

Jeg har noteret mig det oplyste.

Jeg anførte i rapporten at der til venstre for den handicapparkeringsplads der ligger tættest på indgangen, er en kort kantstensrampe af asfalt til brug for kørestolsbrugere, og at rampen er placeret på en sådan måde at brugen heraf forudsætter at kørestolsbrugeren bevæger sig ud på kørebanen og dermed ud i trafikken. Jeg gik i rapporten ud fra at bl.a. denne bemærkning ville indgå i Nationalmuseets overvejelser.

Ovennævnte problemstilling er ikke omtalt i Nationalmuseets to breve. Jeg går dog ud fra at mine bemærkninger om de oprindelige parkeringspladsers manglende kvaliteter – og herunder min bemærkning om placeringen af kantstensrampen – er indgået i museets (og Københavns Kommunes) overvejelser, og at også dette problem nu er blevet løst.

Jeg beder dog for en ordens skyld Nationalmuseet om at oplyse om dette er tilfældet. Tilsvarende gælder problemet med en "lunke" midt på den oprindelige parkeringsplads der ligger længst væk fra indgangen til museet.

Ad 4.4. Elevatorer

Om elevatorerne bemærkede jeg i rapporten at etagenumrene på betjeningspanelet inde i elevatorerne ikke er fremhævet taktilt af hensyn til blinde og (stærkt) svagsynede, og at den tekst til hver etageknop der oplyser om de udstillinger der er på den enkelte etage, er lille og svær at læse for svagsynede.

Jeg noterede mig endvidere at der – i modsætning til Statens Museum for Kunst, som jeg inspicerede dagen før inspektionen af Nationalmuseet – ikke var højttalere i elevatorerne.

Inden jeg eventuelt foretog mig mere, bad jeg om museets bemærkninger til det som jeg havde anført om elevatorerne.

Nationalmuseet har i brevet af 31. januar 2011 oplyst om "et snarligt møde" med museets elevatorfirma med henblik på at løse de problemer som der i rapporten er peget på.

Jeg går ud fra at mødet nu har fundet sted, og jeg beder Nationalmuseet om nærmere oplysninger om resultaterne af mødet.

Ad 4.5. Trapper

Jeg henstillede i rapporten at Nationalmuseet gennemgik museets trapper med henblik på at der blev foretaget en hensigtsmæssig markering af trapperne af hensyn til svagsynede besøgende.

Nationalmuseet har oplyst følgende (i brevet af 31. januar 2011):

”Nationalmuseet har igangsat arbejdet med en markering på alle trapper i publikumsområdet både på øverste og nederste trin i form af påklistede lysreflekterende prikker. Dette gælder både korte og længere trapper. Denne opgave vil blive færdiggjort i løbet af 2011.”

Jeg har noteret mig det oplyste.

Ad 4.6. Lifter

Om Nationalmuseets to hjørnetrappelifter mv. har museet anført følgende (i brevet af 31. januar 2011):

”Ombudsmandens rapport gør opmærksom på to hjørne-trappelifter i udstillingen *Danmarkshistorier*, som bevirker at kørestolsbrugere er nødsaget til at foretage en 90 graders vending på liftens platform for at kunne køre af liften, når man kører ind i udstillingen. Når man forlader udstillingen vil kørestolen altid være placeret således på liftens platform, at brugeren skal køre ret frem for at komme af liften. Det er således kun nødvendigt med vending på platformen ved kørsel ind i udstillingen. Trappeløbet i de pågældende udstillingsrum er placeret langs væggen og det er desværre ikke muligt at ændre på dette forhold uden at foretage en ombygning af trapperne og en større ændring af udstillingen omkring trappeløbene. Firmaet der har leveret museets lifter kan heller ikke anbefale en montering af større platforme på lifterne af hensyn til lifternes konstruktion. Museet har til dato ikke observeret eller hørt om problemer for kørestolsbrugere i at benytte de to hjørne-lifter. Størsteparten håndterer adgangen ved egen hjælp og skulle der være behov for assistance er museets opsynspersonale altid opmærksomme på kørestolsbrugere og deres eventuelle behov for hjælp.

De kørestolsbrugere der ikke kan benytte hjørne-lifterne, fordi deres kørestole er for store, benytter i stedet indgangen ca. midt i udstillingsforløbet fra forhallens balkon på 2. sal. Denne indgang kræver ikke lift.

På denne baggrund vurderer Nationalmuseet at adgangsforholdene for kørestolsbrugere til udstillingen *Danmarkshistorier* er gode enten via hjørne-lifterne eller via den direkte indgang et stykke ind i udstillingen og museet agter derfor ikke at gøre yderligere på dette område. Museet har dog noteret sig at det ved fremtidige etableringer af udstillinger med forskudte planer vil være hensigtsmæssigt at konstruere ligeløbstrapper i stedet for trapper, der kræver at man foretager en vending for at komme af trappen.

Nationalmuseet har gennemgået samtlige trappelifter og de er nu alle blevet forsynet med tydelig markering både i 'parkeret' og 'uparkeret' stand."

Jeg har noteret mig det oplyste – herunder det som Nationalmuseet har anført om en yderligere indgangsmulighed midt i udstillingsforløbet. Jeg foretager mig ikke mere vedrørende de to hjørnetrappelifter.

Jeg har endvidere noteret mig at Nationalmuseet i brevet af 29. april 2010 har oplyst at museets leverandør af trappelifter er blevet bedt om at udbedre den støjende trappe-lift som er omtalt i rapporten (liften på 2. sal ved indgangen til udstillingen "Danmarkshistorier"). Og jeg går ud fra at også dette problem nu er blevet løst.

Ad 4.7. Døre og dørtrin

Jeg henstillede i rapporten til Nationalmuseet at gennemgå museets døre med henblik på at undersøge hvilke muligheder museet har for at gøre dørene lettere at åbne, og med henblik på at alle glasdøre blev forsynet med en tværmarkering af hensyn til svagsynede. Jeg henledte endvidere museets opmærksomhed på at mange af museets "ældre" dørtrin var 30-33 mm i højden og derfor kunne give problemer for kørestolsbrugere.

Nationalmuseet har oplyst at alle glasdøre vil blive forsynet med tværmarkering af hensyn til svagsynede, og at museet vil foretage en gennemgang af alle "ældre" dørtrin og om nødvendigt forsyne dem med skråkiler/-lister eller lignende.

Dette tager jeg til efterretning.

Nationalmuseet har om museets tunge døre oplyst følgende (citaterne er fra henholdsvis brevet af 29. april 2010 og brevet af 31. januar 2011):

”Nationalmuseet vil foretage en gennemgang af alle døre i Prinsens Palæ for at måle trækraften. De døre der har for høj trækraft vil blive forsynet med fjedre, som kan lette åbningen for personer med nedsat muskelkraft.”

og

”Nationalmuseet har målt trækraften på alle døre i publikumsområdet og kan konstatere, at trækraften alle steder ligger over det anbefalede. Museet har ligeledes undersøgt hvordan dette forhold kan forbedres og til hvilken pris. De eksisterende dørpumper kan ikke indstilles således at trækraften mindskes. En løsning kan derfor kun være en udskiftning af de eksisterende døre og dørpumper til nye døre og en ny installation (inkl. fremføring af el), der muliggør automatisk døråbning. Udgiften hertil anslås at ligge i størrelsesordenen 2 - 2,5 mio. kr. Umiddelbart har Nationalmuseet ikke midler til at afholde en sådan udgift.

Opsynspersonale i museets udstillinger er særligt opmærksomme på gæster, der har brug for hjælp til at kunne åbne døre, således at de kan være dem behjælpelige.

Da Nationalmuseet nu er opmærksom på denne problematik vil museet fremover tage højde for dette ved fremtidige ombygninger/nybygning.”

Jeg har noteret mig det som Nationalmuseet har anført, herunder om problemets omfang og udgifterne til løsning af problemet.

Jeg går ud fra at Nationalmuseet er enig i at det ikke er holdbart at dørene på det danske nationalmuseum ikke kan åbnes af personer med nedsat muskelkraft, og at det er særligt uholdbart at dette også gælder museets indgangsdøre i Ny Vestergade.

Kulturministeriet har, som jeg har anført i indledningen til denne opfølgingsrapport, ikke forholdt sig til de konkrete problemstillinger, men har alene anført at Nationalmuseet efter ministeriets opfattelse, på de punkter hvor museet for tiden ikke ser sig i stand til at ændre på forholdene, har haft nogle velbegrundede argumenter. Jeg går ud fra at ministeriet i den forbindelse også har haft problemet med museets mange tunge døre i tankerne.

Umiddelbart åbner Nationalmuseets svar ikke for en (trinvis) løsning af problemet, og jeg beder derfor om en udtalelse fra Kulturministeriet om dette konkrete problem inden jeg eventuelt foretager mig mere.

Det fremgår endvidere af Nationalmuseets svar at museet har besluttet at alle ældre dørtrin i løbet af 2011 vil blive forsynet med egetræskiler for at lette adgangen for kørestolsbrugere.

Dette har jeg noteret mig.

Nationalmuseet har i anledning af mine bemærkninger om en døråbningsknap hvis formål ikke var tydeligt markeret (teksten var ved almindelig slid mere eller mindre forsvundet), oplyst at alle døråbningsknapper nu er forsynet med tydelig tekst på dansk og engelsk og med piktogram for døråbning.

Også dette har jeg noteret mig.

Om et andet døråbningsproblem anførte jeg følgende i rapporten (problemet var endvidere illustreret med et fotografi der er udeladt her):

"I passagen til rum 16 er der en støbt rampe foran døren. Rampen når ikke ud til væggen hvor knappen til åbning af døren er placeret. Rampen er heller ikke – i modsætning til et næsten tilsvarende sted længere inde i stueetagen – forsynet med en kant der kan forhindre at en kørestolsbruger kører ud over rampen og eventuelt vælter i sit forsøg på at åbne døren."

Jeg oplyste samtidig at jeg allerede under inspektionen henstillede til Nationalmuseet at overveje hvordan problemet kunne løses.

Nationalmuseet har oplyst at museet agter at løse problemet ved at installere automatisk døråbning med pir-føler.

Idet jeg går ud fra at dette er gjort – eller (som mange af de øvrige problemer) vil blive gjort i 2011 – tager jeg det som museet har oplyst, til efterretning. Tilsvarende gælder Nationalmuseets beslutning om rampen i rum 14 (der vil blive forsynet med en kant eller et gelænder for at forhindre fald).

Ad 4.8. Handicaptollet

Jeg noterede mig i rapporten at Nationalmuseet har 3 handicaptolletter.

Om handicaptollet på 1. sal anførte jeg at dette toilet, uanset sin alder, opfylder de fleste anbefalinger om handicaptolletter. Jeg havde dog bemærkninger til placeringen af sæbedispenseren og holderen med papirservietter (der ikke kunne nås fra toilletet), til en manglende bolt i den ene armstøtte, til opstramningen af de bolte der holder armstøtterne sammen, og til placeringen af knagen til overtøj (der sad for højt). Jeg anførte endvidere at der manglede et såkaldt tilbagetræk på den udadgående dør, således at en kørestolsbruger kan nå døren inde fra toilletet når døren skal lukkes.

Jeg henstillede til Nationalmuseet at overveje på hvilken måde de nævnte forhold kunne rettes op/forbedres. Jeg anførte endvidere at handicaptollet på 2. sal er (så godt som) identisk med toilletet på 1. sal, og at de fleste af de forhold som jeg havde peget på vedrørende toilletet på 1. sal – og min henstilling – derfor også gjaldt for toilletet på 2. sal.

Jeg pegede i rapporten endvidere på en række problemer med handicaptollet i stueetagen, bl.a. – og navnlig – bredden af døråbningen (59 cm) som gør det umuligt for de fleste kørestolsbrugere at benytte handicaptollet (dette toilet var på tidspunktet for inspektionen midlertidigt ude af drift).

Nationalmuseet har oplyst følgende:

”Ombudsmandens rapport peger på uhensigtsmæssig placering af sæbedispensere, holdere til papirservietter og knager til overtøj samt ustabile armstøtter ved toilletterne på handicaptolletterne. Ombudsmandens rapport gør endvidere opmærksom på at de udadgående toiledøre mangler tilbagetræk.

Nationalmuseet vil sørge for at de forhold på dette område, der endnu ikke er blevet udbedret, vil blive det i løbet af 2011.

Nationalmuseet har endvidere besluttet at nedlægge toilletet i stueetagen som handicaptollet, da det ikke opfylder reglerne til indretning af handicaptollet i henhold til bygningsreglement 2008. Toilletet vil i stedet blive anvendt som almindeligt toilet med pusleplads.

Museet har på nuværende tidspunkt ikke planer om at installere nødkald på handicaptolletterne.”

Jeg har noteret mig det oplyste – og herunder museets beslutning om at nedlægge toilettet i stueetagen som handicaptoulet.

Ad 4.11. Festsal

Om tilgængeligheden til festsalen bemærkede jeg følgende i rapporten (illustration nr. 5 er udeladt i citatet):

”Museets store festsal, der ligeledes er placeret på 1. sal, anvendes også til eksterne arrangementer (konferencer, foredrag mv.). Der er et teleslyngeanlæg i festsalen.

Festsalens store gulvareal ligger, som det fremgår af billedet ovenfor, to trin lavere end resten af festsalen. De to trin måler tilsammen 17 cm. Museet oplyste at der til udligning af de to trin er anskaffet en løs rampe (af letmetal). Den kørestolsbruger som bistod mig under inspektionen, og som oplyste at have deltaget i flere arrangementer i festsalen, anførte at han er bekendt med rampen, og at den fungerer efter hensigten. Jeg bad på den baggrund ikke om at få rampen forevist.

Den løse rampe bliver efter det oplyste lagt frem når der er behov for det.

Det blev under inspektionen drøftet om Nationalmuseet kunne have glæde af – og få godkendt – en fast rampe, eventuelt i forbindelse med scenen i festsalens ene ende. Jeg orienterede i den forbindelse om ombudsmandens samarbejdsaftale med Kulturarvsstyrelsen.

Jeg går ud fra at Nationalmuseet på baggrund af drøftelserne under inspektionen har haft eller har overvejelser om hvorvidt den begrænsning i kørestolsbrugeres bevægelsesmuligheder som de to trin i festsalen medfører, kan afhjælpes i højere grad end det nu er tilfældet (med den løse rampe), af hensyn til en bedre integration af eventuelle kørestolsbrugere i aktiviteterne i festsalen – og i givet fald på hvilken måde.

Jeg henleder (igen) Nationalmuseets opmærksomhed på spørgsmålet, men foretager mig i øvrigt ikke mere på dette punkt.”

Nationalmuseet har oplyst at den valgte løsning på tilgængelighedsproblemet (den løse rampe) hidtil har fungeret tilfredsstillende, hvorfor denne løsning fortsat vil blive anvendt.

Dette har jeg noteret mig.

Ad 4.12. Biograf

Jeg anbefalede under inspektionen af de midterste stole langs bagvæggen blev fjernet, og at arealet blev reserveret for kørestolsbrugere ved opsætning af et eller flere handicappiktogrammer på bagvæggen.

Jeg anførte endvidere under inspektionen at det ikke er sikkerhedsmæssigt forsvarligt at trappen ned – på begge sider af de skrå stolerækker – ikke er markeret af hensyn til svagsynede. Jeg henviste til ændringen i farvevalg/-tæthed og materialevalg (fra lyst parketgulv til lysegrønt velour), til det forhold at der er forholdsvis dunkelt i biografen, og at gangarealet uden for biografen er fuldt oplyst.

Jeg bad i rapporten museet om at oplyse hvad der måtte være sket på dette punkt siden inspektionen.

Nationalmuseet har oplyst at der er reserveret to pladser langs bagvæggen til kørestolsbrugere (markeret med handicappiktogrammer), og at et lille spot i væggen ved hvert trappetrin nu markerer at der er en trappe ned.

Jeg tager det oplyste til efterretning.

Ad 4.13. Øvrige forhold

Under inspektionen blev det drøftet om det kunne være en idé at museet udarbejdede en folder som beskriver hvilke udstillingsrum kørestolsbrugere eventuelt kunne springe over fordi udstillingerne i disse rum ikke var blevet indrettet hensigtsmæssigt for disse besøgende. Der var samtidig enighed om at en sådan folder ikke måtte kunne bruges til at begrænse tilgængeligheden, men skulle have funktion som en service.

Jeg bad i rapporten Nationalmuseet om at oplyse om museet var gået videre med idéen.

Nationalmuseet har oplyst at museet i 2011 agter at udarbejde en guide til kørestolsbrugere og andre handicappede gæster som en hjælp og service.

Jeg har noteret mig det oplyste og beder om at modtage et eksemplar af guiden/folderen når den er udarbejdet.

Om en frithængende kirkeklokke i rum 101 og om andre efter min opfattelse væsentlige risici for blinde og svagsynede i form af tand- og/eller hovedskader anførte jeg (bl.a.) følgende i rapporten (illustrationen af klokken er udeladt i citatet):

"I rum 101 er der udstillet en stor kirkeklokke fra Hæstrup Kirke i Vendsyssel (Hjørring Provsti). Klokken, der hænger i et beslag som er boltet ind i væggen relativt tæt på indgangsdøren, er placeret tæt på ganglinjen og i en højde på (min.) 135 cm.

Det er min opfattelse at placeringen af klokken – som den ovenfor nævnte konebåd, men nok i højere grad – uden markering af hensyn til svagsynede medfører en vis risiko hos disse for tand og/eller hovedskader.

Jeg beder om Nationalmuseets bemærkninger til det som jeg har anført om (...) klokken.

h. Hvad risiko for tand- og/eller hovedskader angår, har jeg noteret mig at de fritstående trapper i museets forhal ikke var forsynet med gangværn således at blinde og svagsynede der bruger stok for at orientere sig, ikke af vanvare kommer ind under trapperne. Her sigter jeg navnlig til personer som deltager i de eksterne aktiviteter i forhallen og festsalen mv. (...).

Også dette beder jeg om Nationalmuseets bemærkninger til."

Om de fritstående trapper har Nationalmuseet oplyst at trappeløbet op til museets restaurant bliver "skærmet" af museumsbutikkens borde, og at den lange trappe til museets udstillinger nu fra begge sider er "skærmet" af brochurestativer.

Dette tager jeg til efterretning.

Nationalmuseet har generelt anført at museet ved fremtidige udstillinger vil være særligt opmærksomme på afskærmningen af fritstående/-hængende genstande.

Det har jeg noteret mig.

På det konkrete plan (klokken i rum 101) har museet anført at museet ikke har kendskab til at gæster er kommet til skade ved sammenstød med klokken, og at museet derfor ikke agter at foretage sig yderligere.

Museet har ikke oplyst om klokken i rum 101 indgår i en blivende udstilling.

Jeg lægger til grund at kirkeklokken indgår i en blivende udstilling.

Inden jeg eventuelt foretager mig mere, beder jeg Nationalmuseet om at oplyse hvor længe klokken har været placeret på den angivne måde.

Kulturministeriet har som allerede nævnt ikke forholdt sig til de konkrete forhold. Jeg beder om ministeriets bemærkninger til problemstillingen når museets svar på det ovenstående spørgsmål foreligger.

Opfølgning

Jeg beder om at Nationalmuseet sender de udtalelser mv. som jeg har bedt om, tilbage gennem Kulturministeriet, som jeg ligeledes beder om en udtalelse.

Underretning

Denne rapport sendes til Nationalmuseet, Kulturministeriet, Statens Byggeforskningsinstitut, Det Centrale Handicapråd, Institut for Menneskerettigheder, Erhvervs- og Byggestyrelsen og Folketingets Retsudvalg.

Lennart Frandsen
Inspektionschef